

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 16.10.2013
COM(2013) 704 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Доклад относно прилагането на Директива 2004/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за пребоядисване на превозните средства, и за изменение на Директива 1999/13/ЕО

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Доклад относно прилагането на Директива 2004/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за преобоядисване на превозните средства, и за изменение на Директива 1999/13/ЕО

1. ВЪВЕДЕНИЕ

С Директива 2004/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (Директивата за боите) се ограничават емисиите от летливи органични съединения (ЛОС), които са следствие от използването на органични разтворители в някои бои, лакове и продукти за преобоядисване на превозни средства.

Директивата за боите цели да се предотврати или намали замърсяването на въздуха, в което играят роля и ЛОС чрез образуването на тропосферен озон¹ и вторични прахови частици. Тя допълва мерките, които следва да бъдат взети на национално ниво, с оглед гарантиране на съответствие с таваните за емисиите на ЛОС, определени в Директива 2001/81/ЕО относно националните тавани за емисии на някои атмосферни замърсители (Директивата относно НТЕ). Продуктите, които тя обхваща са боите и лаковете, които се полагат върху сгради, както и върху техните фасонни части и елементи и съответни конструкции с декоративна, функционална и защитна цели, а също и продуктите за преобоядисване на превозни средства².

В Директивата за боите се изисква продуктите, които попадат в приложното ѝ поле и пуснати на пазара след 1 януари 2007 г., да съдържат ЛОС в рамките на пределните стойности, определени в приложение II към директивата. От 1 януари 2010 г. се прилагат по-строги пределно допустими стойности за съдържанието на ЛОС по отношение на боите и лаковете (фаза II). В Директивата за боите се изисква също така при етикетирането на продуктите да се указва тяхното съдържание на ЛОС с оглед потребителите да бъдат информирани, когато правят своя избор. Държавите членки трябва да изградят мониторингова програма за проверка на съответствието с пределно допустимите стойности за ЛОС и с изискванията за етикетиране, като редовно докладват до Комисията резултатите от мониторинга.

Настоящият доклад на Комисията до Европейския парламент и до Съвета е втори по ред и съдържа общ преглед на прилагането на Директивата за боите от държавите членки. Първият доклад³ бе приет през 2011 г. Текущото преразглеждане на Тематичната стратегия относно замърсяването на въздуха

¹ Озонът се образува при реакциите на ЛОС, азотни окиси и въглероден окис при наличие на слънчева светлина.

² „Продуктите за преобоядисване на превозни средства“ се определят като продукти, които са изброени в подкатегориите от приложение II(Б) към Директивата за боите. Те се използват за полагане на покритие върху превозните средства, както е дефинирано в Директива 70/156/ЕИО, или върху част от тях, което се извършва извън производствените инсталации като част от поправка на превозното средство, консервация или украсяване на превозното средство.

³ COM(2011) 297 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0297:FIN:BG:PDF>

(ТСЗВ)⁴ включва цялостна оценка на източниците на емисии на ЛОС и възможните рентабилни мерки за намаляване на тези емисии. Съответно не бе предприето отделно преразглеждане на Директивата за боите.

Като допълнително действие на европейско равнище следва да се отбележи наличието на „знаци за екомаркировка“ за бои и лакове за вътрешно и външно боядисване⁵. Тези екомаркировки изискват, наред с останалото, по-строги доброволни ограничения на съдържанието на ЛОС в продуктите, което води до допълнително намаляване на емисиите на ЛОС благодарение на повишената информираност на потребителите при избора на продукти.

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ

2.1. Въведение

В член 7 от Директивата за боите се изисква държавите членки да докладват до Комисията резултатите от своите програми за мониторинг в доказателство, че се спазват изискванията на директивата. В него също така се изисква държавите членки да докладват за категориите и количествата продукти, лицензирани в съответствие с член 3, параграф 3 от Директивата за боите.

Държавите членки трябваше да представят своите втори доклади, които се отнасят за 2010 г., до 1 юли 2012 г. предвид по-строгите пределно допустими концентрации на ЛОС във фаза II (приложение II към Директивата за боите), които се прилагат спрямо боите и лаковете от 1 януари 2010 г. За повече последователност и сравнимост в докладите на държавите членки Комисията разработи и прие общ формат за докладване⁶.

Доклади за изпълнението бяха получени от всичките 27 държави членки. Всички доклади, заедно с последвалата ги оценка, са на разположение на уебсайта на Комисията⁷.

Настоящият доклад, в който се обобщават основните констатации от оценката на информацията, предоставена от държавите членки, поставя ударение на два аспекта от прилагането на Директивата за боите, а именно:

- какви програми за мониторинг са били въведени за проверка на спазването на изискванията на Директивата за боите, т.е. какви действия са предприели основно компетентните органи на държавите членки, и
- до каква степен държавите членки спазват техническите изисквания на Директивата за боите, т.е. какви мерки за изпълнение са приели производителите, вносителите, търговците на едро и търговците на дребно на бои и лакове.

⁴ Съобщение на Комисията до Съвета и до Европейския парламент: Тематична стратегия за замърсяването на въздуха (COM(2005) 446 окончателен), 21.9.2005 г.

⁵ Решение 2009/543/ЕО на Комисията относно създаване на екологични критерии за присъждане на знака на Общността за екомаркировка на бои и лакове за външно боядисване и Решение 2009/544/ЕО на Комисията относно създаване на екологични критерии за присъждане на знака на Общността за екомаркировка на бои и лакове за вътрешно боядисване.

⁶ Решение 2010/693/ЕС на Комисията от 22 юли 2010 г. (ОВ L 301, 18.11.2010 г., стр. 4)

⁷ <https://circabc.europa.eu/w/browse/d8915eeb-0b2f-4d22-824e-1d4b5d969e14>

2.2. Програми за мониторинг

Предоставената за 2010 г. информация от държавите членки показва, че мониторингът на спазването на пределно допустимите стойности за съдържанието на ЛОС (приложение II) и на изискванията за етикетиране (член 4) отбелязва напредък или най-малкото остава на нивото от 2007 г.

Държавите членки ползват различни подходи за мониторинг на спазването на изискванията. Сред тях има физически проверки (например вземане на проби и анализ на продукти за боядисване; визуална проверка на етикетите) и/или под-дистанционен одиторски подход с проверки на документацията, представяна от производителите. В някои случаи до по-скъпия процес на проверки/вземане на проби се прибъгва единствено ако са налице забележки от одита. От съображения за повече ефективност при мониторинга някои държави членки са посочили, че разглеждат възможността за алтернативни подходи за проверка на съответствието, като например да изискват от производителите да попълват въпросник, който да изпращат заедно с мостри от продуктите, или пък схеми за самостоятелно сертифициране.

Макар да се наблюдават големи различия между отделните държави членки, общият **брой на проверките** на място, проведени през 2010 г. в ЕС-27 е бил значителен — 4700 инспекции за проверка на съдържанието на ЛОС в продуктите и/или на етикетирането им. Проверявани са били всички търгуващи с продукти, т.е. производители, вносителите, търговци на бои и лакове на едро и на дребно. На ниво отделни държави членки броят на докладваните проверки варира от 0 (в три държави членки) до 830.

Голям е броят на пробите от бои и лакове, **анализирани за съдържание на ЛОС** — над 19 000 анализа в ЕС-27 през 2010 г., макар и тук да се наблюдават съществени разлики между отделните държави членки. Четири държави членки са анализирали над 1000 проби (най-големият брой е бил 11 800), а в пет държави членки не са били проведени никакви анализи. Най-често анализирани са били боите и лаковете, продавани от търговците на дребно (около 41 % от пробите).

Броят на **проверките на етикетирането** (визуални или други) е бил от порядъка на 121 000 в ЕС-27 през 2010 г. и тук отново се наблюдават големи различия между отделните държави членки. На ниво отделни държави членки броят на проверките на етикетирането варира от 0 (в пет държави членки) до 78 000. Най-често проверявани за съответствие при етикетирането са били боите и лаковете, продавани от търговците на едро (около 41 % от всички проверки).

Държавите членки, докладвали нулеви или много ниски нива на мониторинг през 2010 г. **посочиха ред причини за това**. В много случаи като препятствие за проверките бе посочена липсата на ресурси, особено финансови. Компетентните органи на някои държави членки са немерили решение чрез умело приоритизиране (например целенасочен мониторинг на конкретни продукти) и/или информационни кампании (за повишаване на осведомеността за Директивата за боите и подобряване на съответствието с изискванията ѝ). Проблеми създава в някои случаи и недостигът на лицензирани лаборатории за анализ на продуктовете проби.

2.3. Спазването на пределно допустимите стойности на ЛОС и спазване на изискванията за етикетиране

Пределно допустими стойности на ЛОС

В приложение ПА към Директивата за боите се определят два вида пределно допустими стойности за максималното съдържание на ЛОС в бои и лакове (в грам на литър продукт, който е „готов за употреба“). Пределно допустимите стойности по фаза I се прилагат от 1 януари 2007 г. По-строгите пределно допустими стойности за ЛОС по фаза II са валидни от 1 януари 2010 г. Следователно продуктите, за които през 2010 г. е било установено, че не съответстват на допустимите стойности по фаза I са били автоматично обявени за несъответстващи на допустимите стойности по фаза II. При продуктите за преобоядисване на превозни средства пределно допустимите стойности на ЛОС, посочени в приложение II Б към Директивата за боите, се прилагат от 1 януари 2007 г. и оттогава не са били променяни.

За пределно допустимите стойности на ЛОС по фаза I общата степен на съответствие бе относителна висока — 98,7 % (259 неотговарящи на изискванията проби от общо 19 525). Най-голям бе дялът на неотговарящите на изискванията проби сред търговците на едро (2,5 %) и вносителите (2,4 %).

За по-строгите пределно допустими стойности за ЛОС по фаза II общата степен на съответствие бе също относителна висока — 97,46 % (500 неотговарящи на изискванията проби). Най-голям бе дялът на неотговарящите на изискванията проби сред вносителите (6 %).

Тези високи равнища на съответствие сочат, че при проверените продукти пределно допустимите стойности за ЛОС като цяло се спазват в страните от ЕС-27, макар да са налице неизползвани възможности съответствието да се приближи до 100 %. Като цяло степента на съответствие с изискванията е сходна на докладваната за 2007 г.

Изисквания към етикетирането

От общо около 121 000 проби, чиито етикети са били проверени през 2010 г., при 94,2 % е установено съответствие с изискванията. Процентът на несъответствие е бил най-висок сред вносителите. Разликите в броя на проверените проби/етикети сочат, че не е възможно да се сравнява степента на несъответствие в отделните държави членки.

Причините за несъответствие не могат да бъдат извлечени непосредствено от данните в докладите на държавите членки. Въпреки че равнището на съответствие изглежда се е подобрило значително в сравнение с 2007 г., когато несъответствията с изискванията за етикетиране са били около 20 %, има възможност проверките за съответствие да се усъвършенстват, особено в държавите членки, в които понастоящем не се провежда мониторинг.

Продукти, за които е установено несъответствие

В повечето случаи държавите членки, констатирани несъответствие с пределно допустимите стойности за съдържанието на ЛОС или с изискванията за етикетиране, предоставиха също информация за подкатегориите съгласно приложение I към Директивата за боите, към които се числят несъответстващите на изискванията продукти.

По-голямата част от случаите на несъответствие с пределно допустимите стойности за съдържанието на ЛОС и същевременно с изискванията за етикетиране се отнасят до продукти от категория 1.1г („вътрешни/външни бояджийски покрития за довършителни работи и облицовъчни плоскости от дърво, метал или пластмаса“). За още три категории продукти бе докладвано несъответствие с изискванията за пределно допустимите стойности за съдържанието на ЛОС и с тези за етикетирането, а именно категории 1.1а „матови покрития за вътрешни стени и тавани“, 1.1д „лакове и лазурни покрития с вътрешна/външна употреба за довършителни работи, включително непрозрачни лазурни лакове“ и 1.1и „еднокомпонентни покрития със специално предназначение“.

В сравнение със случаите на несъответствие с пределно допустимите стойности за ЛОС случаи на несъответствие с изискванията за етикетиране обхващат повече подкатегории продукти: всички подкатегории на боите и лаковете с изключение на две и всички подкатегории на продуктите за преобоядисване на превозни средства.

Мерки за гарантиране на съответствието

Най-често прилаганата санкция от страна на държавите членки при неспазване на пределно допустимите стойности за съдържанието на ЛОС е било изтеглянето на продуктите от пазара, както се изисква съгласно Директивата за боите.

В отговор на нарушенията на изискванията за етикетиране, държавите членки най-често са изисквали от стопанските субекти да отстранят несъответствията в рамките на определен период от време, за да избегнат съдебни производства или финансови санкции.

Само една държава членка докладва за образувани съдебни производства и също че е изисквала от съответните субекти да прокарат промените по цялата си верига за доставки.

Някои държави членки докладваха, че вместо да санкционират стопанските субекти за несъответствие са ги уведомявали конструктивно за изискванията на Директивата за боите и за необходимите промени с оглед осигуряване на съответствие.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Информацията, докладвана от държавите членки съгласно член 7 от Директивата за боите, показва, че към 2010 г. повечето държави членки са въвели система за мониторинг, за да следят за съответствието с изискванията при търговията с бои и лакове. Има обаче малък брой държави членки, които все още не отговарят на изискванията и не са въвели адекватни програми за мониторинг.

В държавите членки с въведен мониторинг са налице големи различия в честотата на проверките. В тези държави се наблюдава като цяло добро съответствие с пределно допустимите стойности за ЛОС съгласно Директивата за боите, като най-голям дял на несъответствие обикновено се среща при вносните бои. Изглежда обаче е необходимо по-ефективно налагане на изискванията за етикетиране.

Държавите членки, които закъсняват, се приканват да вземат необходимите мерки, за да изпълнят изцяло задълженията си по отношение на програмите за мониторинг.

Комисията ще следи отблизо напредъка по тези въпроси и ще продължи да подкрепя усилията на държавите членки за по-нататъшното подобряване на резултатите им чрез различни подкрепящи дейности и подходящи правоприлагащи мерки.

Поради това на държавите членки се препоръчва да поставят ударение на видовете мониторинг и правоприлагане, които способстват за най-резултатното и ефикасно намаляване на търговията с несъответстващи на изискванията бои и лакове.